

ZÁPISNÍK

Josef Horký
voják, válečný zajatec a legionář
1914, 1915, 1916, 1917,1918,1919 a 1920

Příloha Budišovského zpravodaje č. 1/2001

1. 4. 2001

Rok 1914 byl pro nás všechny nešťastný. V ten rok jsem byl **25. května** odveden. Dne **28. července** vypukla válka a byli povoláni všichni od 21 roků do 38 let. Též i já jsem byl **25. srpna** povolán. Smutné doby přišly na všechny. Můj bratr František sloužil na vojně druhý rok. Byl ve Štýrském Hradci u 3. pluku Landver. Já jsem jel k přehlídce do Jihlavy a odtud do Brna, kdež jsem byl dva měsíce na výcviku.

V Brně ucházela chvíle dosti dobře, ale přišel smutný den. V pátek dne 30. října ráno v 9 hod. 45 min opouštíme Brno. Všechno nové, v celém rychtuňku a se 120 ostrými náboji opouštíme rodný domov. Jak srdce tlouklo, když nám naposledy zahráli loučení. Vzpomínka na rodiče, bratry a sestru.

Z Brna jedeme přes Vyškov, Ivanovice a Kojetín do Přerova. Odpoledne o 4. hod. byla v Přerově menáž. Zde jsme se poprvé setkávali s raněnými z bojiště. Dalšími stanicemi byly Hranice, Polom, Vítkovice a Ostrava.

Sobota 31. října

Již byla větší zima. Opustili jsme drahou Moravěnkou a ubíráme se Slezskem do Polska, kde nás uhostili nápojem hrbatčkou, tj. svařená voda a v ní puštěného nemnoho čaje. Jeli jsme přes stanice Chybie, Trzebinia, Zabierzov a v 10 hod. ráno jsme přijeli do Krakova. V Krakově mnoho vojska opevňovalo město okopy a dráty. Již viděti všechno v neklidnosti.

Jízda šťastně ucházela. Z Krakova jsme jeli přes Podleže, Bochňu a večer v 9 hod. jsme přijeli do Tarnóva, kde jsme večeřeli. Tam jsem měl perajčovt. Krásné nádraží. Do rána pak jsme v sedě přespali, ale velice chladno bylo.

Neděle 1. listopadu, Všech svatých

Mrazivý vítr a chladná noc. Ráno vídali jsme všudy stany vojsk a velmi smutné kraje. V 9 hod. jsme přijeli do Řešova, tam jsme snídali hrbatku. Jdu po městě, všechno ve velikém rozruchu, na ulicích dlažby vytrhané, lidé opouští svoje obydlí a všady smutno a puch.

Opouštíme město a jedeme přes Strazov, Lańcut a v 1 hod. po obědě jsme přijeli do Převorska, kde jsme snídali. Tam jsme pojedli po ohřáté konzervě, a šli jsme k bitevní linii. Zde jsem se sešel s Ant. Zejdou. Velké stany vojsk, vše rozbité a nádraží vypalené. Bylo již slyšeti střelbu. Táhlí jsme asi 2 hod. a tam jsme v lese přespali v napravených skryších. Zde jsme viděli oheň z chrlících děl a slyšeli silnou střelbu. Do rána jsem měl službu. Vzpomínka na rodiče a domov. Smutné chvíle.

sedící František Horký, vedle něj Ladislav Horký

Pondělí 2. listopadu

Konzervová káva k snídani. Dopoledne jsme čekali na rozkaz a měli jsme napomenutí. Za poledne malá menáž a v 5 hod. odpoledne, za temna, jsme se odebrali do dekunku. Zem velmi písčitá, takže nebylo možno dekunk ani udělati. Byli jsme jako rezerva u řeky San. Noc smutná, silná střelba.

Úterý 3. listopadu

Menáž žádná, silná střelba neustává z jícňů chrlicích děl a pušek. K polednímu slunce krásně svítilo. Odpoledne střelba neustávala a vesnice hořely. O 11. hod. v noci menáž a pak jsme tak v sedě přespali. Noc byla chladná.

Středa 4. listopadu

Střelba neustávala a čím více se ještě valila. V 9 hod. snídaně. Vzpomínka na tatínkův svátek. Večer veliký oheň z děl a pušek. Měli jsme atakovati na nepřítel. Avšak přišlo na ústup. Celou noc jsme šli velice unavení.

Čtvrtek 5. listopadu

Ráno, opět bez odpočinku, maširovali přes Řešov a odpoledne za Strzyzovem dělali dekunky a švarmlinie. Avšak odtud opět jsme odešli. Chleba žádný, celou noc jsme maširovali a k ránu jsme málo spali v jedné vesnici. Byli zde se mnou i František Ondráček, Pavlíček, Hladký a Kratochvíl.

Pátek 6. listopadu

Ráno veliký vítr a opět daleká cesta. Celý den jsme maširovali. Šli jsme kolem krásného zámku Lańcut. Na večer jsme přišli celí unavení. Menáž žádná. Veliké hroby ubitých vojáků. O půlnoci jsme v Řešove sedali a jeli jsme vlakem do Bochni.

Sobota 7. listopadu

Celý den jsme jeli a v noci jsme slézali v Bochni. V našem vozu prostřelil si jeden nohu. V noci jsme spali pod celtami.

Neděle 8. listopadu

Ráno za tmy tágvach a zmrzlí, bez snídání, maširovali jsme stranou Krakova na ruské hranice. Vzpomínka na domov a bratra. Velký hlad. Odpoledne jsme tam došli celí unavení, hladoví a byli jsme tálování na feldporty u řeky Visly. Pak jsme házeli dekunky u vesnice Křekovka. V noci déšť, ve kterém museli vždy dva muži státí.

Pondělí 9. listopadu

Opět ucházející den. Dělání dekunků a dostali jsme koupiti něco k jídlu.

Úterý 10. listopadu

Služby se měnily, bylo přiměřené počasí, srážky s kozáckými patrolami a v noci 3 hod. služba.

Středa 11. listopadu

Dopoledne mlha, pak krásně.

Čtvrtek 12. listopadu

Ráno brzy vstali a maširovali jsme odtud 36 km do Podborže, stranou Krakova. Tam jsme se usadili v malé vesničce a spali ve stodole. V noci jsme si to libovali.

Pátek 13. listopadu

Celý den rast a odpoledne patronvizita. Vzpomínka.

Sobota 14. listopadu

Do rána mráz. Ráno trochu očistili oděv. Pak jsem šel koupit chléb. Koupil jsem komisařek za 1 korunu. Celý den pak rast.

Neděle 15. listopadu

Ráno v 5 hod. jsme vstali. Káva k snídani a maširovali jsme odtud v půl jedenácté přes Věličku. Krásné město. Večer ve 4 hod. jsme přišli do Krakova, kde jsme spali do rána v jednom domě. Večer v kantýně a v noci ve 2 hod. byl alarm. Maširovali jsme do boje za Krakov na ruské hranici. Vzpomínka na Marii.

V boji

Pondělí 16. listopadu

Ráno mráz a maširujem kolem Karpat na ruské hranice. Hlad, vzpomínka na domov. Celí zamazaní a unavení táhnem se polima a čekáme na nepřítele. Již je slyšeti střelbu. O půl jedné hodině byla srážka krvavá. Vrhli jsme se na nepřítele, kdežto jsme jej odrazilí a bodáky se naň vrhli. Několik jsme jich zajali. Nás dosti padlo a mnoho raněných. Střelba zuřila až do večera a pak málo utichla.

Ale velice smutný náraz to byl, bez artilerie, bez dekunku na kopečku. Ruská střelba do nás velice řádila. Ztratil jsem Josefa. Nevím, co se s ním stalo. Vzpomínka na domov. Noci dělali dekunky a přijela artilerie.

Úterý 17. listopadu

Časně ráno opět silná střelba a trvala celý den. Jako dešť hrnuly se koule z kanónů a ručnic. Vesnice hořely, v noci bylo jak ve dne. Ráno vidím krásně vycházeti slunce, ale nevím zdali jej budu viděti zapadat. Jaké trudné chvíle snášel jsem celý den, hlad a zima. Nemnoho sněžilo.

Středa 18. listopadu

Časně ráno zuřila střelba, metlo se a silný mráz. Šrapnely padaly mezi nás celý den. Kamarádů mnoho raněných. Večer jsme se sešli s Josefem. Do rána se metlo a byl velký mráz. Pošli jsme kupředu a házeli jsme do rána dekunky.

Čtvrtek 19. listopadu

Čím dále větší střelba a větší zima. Smutnější dny a nebylo co koupit. Chleba málo a trudu mnoho. Celý den trvá střelba a na večer nemnoho umlkla. Vřelá vzpomínka na rodiče, bratry a sestru, smutné doby nastaly. Večer trochu studené polévky, kousek masa, na osm lidí komisařek a dvacet cigaret. Do rána silný mráz, poměťalo se.

Pátek 20. listopadu

Den nacházel se opět v smutných chvílích, střelba neustávala a čím dál více zuřila.

Sobota 21. listopadu

Ráno do svítání silná palba, pak infanterie umlkla. Odpoledne, když slunce svítlo, museli jsme opustiti okopy a jíti kupředu asi 1/2 km. Krásně nás bylo viděti a nepřítel měl snadný cíl, taky mnoho padlo. Kolem nářku, nohy se jen obracely ve vzduchu. Pak jsme přišli v hlubokou cestu, a tam v ruských okopecích jsme se skryli. Střelba umlkla a byli jsme čítáni. Ze 200 mužů nás zbylo 50. Když se setmělo, šli jsme ještě dále, kde byly po Rusích dekunky, a tam jsme se usadili.

Pak jsem šel do hořící vesnice a našel tam ve sklepě mouku a brambor. Navařil jsem knedlíků bez soli a napek bramborů. Byla to naše nejlepší hostina ve vzpomínkách na domov.

Neděle 22. listopadu

Ráno bramborová snídaně a celý den uplynul dosti klidně. Večer jsem dostal v kuchyni asi 20 lístků, ale nepřečetl jsem je, byla tma a ráno nebylo času. V noci jsme se napili kávy dosti. Byli jsme dvakrát v opuštěném zámku, kde byly austrijské kuchyně. Bylo to však naposledy.

Pondělí 23. listopadu

Časně ráno jsme opět opouštěli dekunky a vrhali jsme se na nepřítele. Avšak jsme se zklamali. Napadli jsme pak na malé okopy před stodolou, kde jsme se s Josefem v jeden schýlili a dávali jsme si již naposledy sbohem a tam že naše kosti skladem. Oficír byl ubit a my opuštěni ostali ležeti. Nepřátel tam bylo mnoho a nebylo pomoci. Bylo nás jen 200, jich byla plná vesnice a ve stodolách na pjatře měli mašinkvěry. Střelba na nás velice řádila a ještě několik z nás bylo raněno. Obrátili jsme se nazad, ale nebylo možno uniknouti. Konečně nás Rusové napadli a zbraň z nás strhali, museli jsme se vzdát. Zajali nás u Mašůvky za Krakovem. Psaní všechny ztratil jsem, jen jedno mně zůstalo.

Pak jsme celý den maširovali hladoví a unavení poháněni nepřitelem kupředu. Až v půl noci jsme si v jednom dvoře oddechli. Zajati se mnou byli Ondráček, Pavlíček, Hladký a bratranec.

Úterý 24. listopadu

Ráno jsme vstali a opět nás bez snídaně a bez chleba dále poháněli. Pak jsme přišli do jednoho městečka, kde jsme se do večera zastavili. Večer jsme se dále ubírali do Ondřejova, kde jsme dostali kousek chleba a čaje. Silný mráz. Unaveni spali jsme přece libě.

Středa 25. listopadu

Šli jsme opět celý den. Nohy nám nabíhaly a bolely, chleba nebylo a peníze vycházely. Koupil-li kdo, draho zaplatil. Do rána jsme spali v kasárnách v jednom městečku. Vzpomínky na domov a bratra.

Čtvrtek 26. listopadu

Ráno jsme vstali, dostali kousek chleba, zupy a ušklibujícími se vojáky jsme byli poháněni kupředu. Ušli jsme 25 verst. Zvečera dostali jsme po kousku chleba, polívku, maso a kaši. Odpočívali jsme v jednom domku, a třebaže na tvrdém, spalo se nám krásně.

Pátek 27. listopadu

Ráno po malé snídani jsem se opět vypravili na dalekou cestu. Dostí mírné počasí, ušli jsme 21 verst.

Sobota 28. listopadu

Ráno menáž a opět velký marš, ušli jsme 28 verst. Nocovali v městě Radove.

Neděle 29. listopadu

Ráno malá snídaně a celý den maširovali hladoví a utmácení až do půli noci. Urazili jsme 34 verst a v lese nocovali. Velký mráz a zima. Vzpomínka.

Pondělí 30. listopadu

Ráno obyčejná snídaně a maširovali jsme kolem dráhy, která již byla poškozena. Večer jsme po menáži maširovali do města Ivangorodu. Ivangorod jest krásné město. Je v něm

pevnost, dlouhý most přes řeku a veliké nádraží. Město je opevněné. Do rána jsme spali v teple a bylo nám pohodlněji.

Píseň, kterou si zpívali naši vojáci v ruském zajetí

Pod Hradbami

*Tichým letním podvečerem vane vůně z luk
a v alejí pod hradbami, slyšet kroků zvuk.
Pan Ignac jde s pannou Bětou, stromy nad hlavou jim kvetou,
srdce se jim láskou chvěje a sny rostou do naděje
[: Agátovou alejí pak se domů vracejí
a vojáci v kasárnách štrajch svůj troubějí. :]*

*Přes kořeny agátů přešlo mnoho jar,
z Ignáce se zatím stal již pan aktuár,
hlava jeho stříbrem skvětá, dávno v hrobě panna Běta
sám teď chodí pod hradbami tichý večer hlavu má mí
[: Agátovou alejí, zas milenci chodějí
a vzpomínky tichounce se zas vracejí. :]*

Josef Horký v první řadě, první zleva v bílé čepici

Z Ivangorodu jsme vyjeli začátkem prosince 1914 směrem na Smolensk, Skopin a Penzu přes široký tok řeky Volhy, na Samaru a Ufu. Krajina v Rusku byla zpočátku rovná, takže daleko bylo viděti. Širé stepi porostlé travou, velké močály a jezera. Velice

krásné to bylo v Uralských horách. Vysoké hory z bílého kamene, na vrcholu porostlé břízou, nebo krásnými smrký, které byly husté, rostlé do jehlanu – krásná podívaná. Celou cestu až na místo, bylo nám to velice dlouhé. Někdy byla veliká zima a taky hlad a místo menáže řasovali peníze. Sami jsme si vařili dohromady s Josefem vodu a chleba (chlebovku). Také jsme dostali někdy chleba od ruských vojáků, kteří jeli do boje. Jeli v mnoha vlcích.

Za Uralskými horami nastala Sibiř. Přes Čeljabinsk jsme se dostali **17. prosince** do Petropavlovsk, kde slézalo z vlaku 500 Čechů a mezi nimi i naši kamarádi Pavlíček, Ondráček a Hladký. Následoval Isil'kul', Marjanovka a **18. prosince** v pátek večer jsme slézali v městě Omsk, kde nás přivítal velký mráz -40°C a mlha. Město Omsk dosti obstojné na Rusi. Ve městě dřevěné chodníky. Teče tam řeka Irtyš, na které jezdí velké parníky. Vedli nás do města a tam nás umístili v jednom větším domě, kde jsem se sešel s Tesařem a Bačákem z Hodova. Obědvat jsme chodili na dvůr, kde nám to na lžících mrzlo. Pak nás převedli do dřevěné budovy okrouhlé, zvané cirk, kde jsme do soboty 26. prosince, možno říci bez vody, přežili.

Text přepisovaný mezi vojáky

*Bylo to ráno, bylo to za tmy, měli jsme tágvach ve tři hodiny.
Šli jsme po cestě všichni zamlklí, když tu nad námi tři kulky frkly.
Ani pan obrst na to nic nedal a my šli cestou ku vesnici dál.
Přišli jsme ku vsi, byla ještě tma, u jedné chaty rozbitá okna.
Tam byli Rusi i v jiných chatách, my nevěděli, že jsou nám v patách.
Zabrali jsme je, bylo jich dosti, měli jsme radost nad svou kořistí.
Tu z jedné strany veliká střelba, Rusové na nás dělali hurá.
My jsme se bránili jako český lev, na obou stranách tekla proudem krev.
Bylo jich všude, tak jako máku, nechtěli se bát našich bodáků.
Pan major padl, obrst raněný, a pak nás potom všechny zajali.
Tak nás vodili od města k městu, jedenáctý den šli jsme jen verstu.
Nikde nebylo viděti chleba, a tak jsme měli vždy prázdná střeva.
Když pak jsme jeli železnou drahou, bylo již lepší s tou naší stravou.
Kradli jsme kulky, žebrali tabák prodávali jsme ze sebe kabát.*

*Když jsme přejeli přes celé Rusko, bylo u srdce až trochu úzko.
Když jsme přejeli Uralské hory, tu byli jsme již v Ruské Asii.
Tam na nádraží na nás čekali, ruscí mužáci pak si nás vzali.
Když jsme přijeli do jich pošolky, tam jsme viděli ty jejich dcerky.
Naše pošolka je celá pustá, tak jako v Rusku je dosti zhusta.
Žijeme tady na té Sibiři, tak jako v díře nějaký raubíři.
Vší máme ještě jak mraveniště, držejí se nás tak jako klišťe.
A nyní máme hromadu postu a proto máme samou kapustu.
Olejem mastí nám tu kapustu a tak to chodí po celém postu.
Pořád mluvějí, co jich zabrali, v Austrii ještě více jich mají.
Přišel telegram Přemyšl vzali, že bude konec, všichni plesali.
Mír pořád nejni. To je čekání, my toho máme do omrzení.*

*Až ten mír bude, domů pojedem. Dáme Sibíři s radostí sbohem.
Až přejedem Uralské hory, nebudem jísti více brambory.
A o přejedem hranice ruské, to si z nás každý radosti výskne.
A o kapustě nebude slechu, nebudem jísti víc tu neplechu.
Nebudou více smrděti ryby, kterými se v té Sibíři živi.
Nebudem pít tu ruskou trávu, budeme pít jen černou kávu.
Až na nádraží, kde je víc živo, budememe pít austrijské pivo.
Po tom pivečku hlava se točí, radostí zkalí slzy nám oči.
Až my spatříme tu naši Hradec, každý poskočí tak jako brabec.
Až nás pustějí na orláb domů, každý popadne tu svoji nánú.
Budou mít radost otec i máti, že se jim synek domů zas vrátí.*

Čtvrtek 24. prosince, Štědrý den

Jak milé vzpomínky na domov, kdy jsme společně slavili Vánoce, a nyní v tak dálné cizině. Až srdce žalostí a touhou po domově pukalo. Také vánoční stromek jsme měli a dlouho zpívali písně. Milá vzpomínka na rodiče, bratry a sestru. Též řeč p. obrlajtanta.

Pátek 25. prosince, Boží narození

Odpoledne fasovali prádlo ve městě. Milé setkání s jedním ruským vojákem, který nám kupoval chléb a plakal. Vzpomínka na domov.

Zvyky Rusů nejen o Vánocích

Časně ráno chodí děti po domech a zpívají písně. Na Nový rok večer se přestrojují, aby je nikdo nepoznal a pějí, tancují a nehezské věci provádí. Na Nový rok děti pějí:

*Seju věžu rozsevaju,
z novým godem pozdravljaju
by Vám hospod' dal ržičky pšeničky, ovsu, prosca.*

A při tom hází po jizbě zrním.

Na ostatky se vezejí (katají) na sáňkách celé odpoledne.

Ten týden po Velikonocích chodí Rusové na hřbitovy, tam se modlí a nosí s sebou jídla, vařenou rýži s hrozinkami, vejce, buchty, maso atd. Kdo tam přijde, je mu nabídnuto.

Vesnu se zpěvem čekají, se zpěvem provázejí a léto očekávají.

Jak vařili pítí na svátky

Nasekali řezaňku a dali do džberu, do rozemletého žita, jako otruby. Pak to pařili horkou vodou a dobře rozmíchali. Dali do hrnců, pod smíšeninu slámy a nechali vařit. Druhý den polévali horkou vodou, dali nad koryto a nechali šťávu stékat do nádoby. Tomu se říká brága.

26. prosince, v sobotu večer, jsme opouštěli Omsk a jeli celou noc. V neděli v poledne jsme slézali na stanici Isil'kul'. Šli jsme asi půl hodiny do vesnice Gorodišti, kde jsme byli rozdělování po sedlácích. U jednoho z nich jsme byli společně s Josefem. U něj jsem žil celé léto.

V lednu až únoru 1915 velké mrazy (až -50°C). **17. ledna 1915**, doposud jsem zdrav. Austria prosí o mír, Rusí jsou v Uhrách a Lvov má být zabrán.

Na podzim **30. září** 1915 nás sehnali do Omska. Žil jsem tam měsíc.

V zajetí

*V lednu byly mrazy kruté, pro zajatce doby smutné,
spávali jsme na palati se sedlákem v jedné kuti.*

*Ráno vstávali jsme dlouho a pak čaje bylo mnoho,
děnky byly jako pták, neměli jsme na tabák.*

*Když pak mrazy menší byly, též jsme trochu robotili,
na nose byl velký hejl, každý zmrzlý jako špejl.*

*Válenky též jsme nosili, by nás nohy nemrazily,
denně slámu jsme vozili, bychom sobě zatopili.*

*Vodu, když jsme nalívali, potápníci v ní plavali.
Menáž byla převýborná, ryby, polévka s bulkama,
kartošky s olejem mastí, bychom nebyli tlustí...*

(Část básně složená vojínem Kadlecem, Sibiř, Gorodiště 28. srpna 1915.)

Dne **8. října** 1915 vyměňovali invalidy. Smutná podívaná na ubožáky. Dne **12. října** komis prohlížela zajatce a **18. října** obdržel jsem psaní s datem 15. srpna 1915. Dne **27. října** jsem opět přijel do Gorodiště k druhému sedlákovi (v Rusku na Sibiři jsem byl v roce 1914–1915 u Mironova, a 1915, 1916, 1917 u Pavla Lukianoviče Asemrova). Prošel rok 1914, 1915 a nastal r. 1916. Míru není. Trapné chvíle prožíval jsem v uplynulých dobách a jaké budou další, Bůh sám ví.

Rok 1916 mi přinesl hned v první čtvrti smutnou, ach, přesmutnou zprávu. Dne 2. března dostal Josef psaní, v němž stálo, že můj bratříček František zemřel. Frantík padl 27. října 1915 v Tyrolích. Jaké smutné chvíle prožívám a vzpomínám na drahou matičku, jak se trápí pro svého syna, dobrého a poslušného, který jí sliboval na starší léta dobrého oddechu. Syn však hrdinskou smrtí padl. Mně slza neusychá, spáti nemohu a často se mi o něm zdá, jak jsme se shledali, ale již nám toho nejni popřáno možno na tom světě.

František Horký

Měsíc březen ucházel ještě dosti dobře. Zima polevila, vzpomínky na domov a zemřelého bratříčka, stále mi tíží.

Dne **3. srpna 1917**

Jsem dostal dopis zasláný od československého střeleckého batalionu o smrti mojego bratra Ladislava. Zemřel 15. května 1917 v místnostech 2. roty a byl pohřben na hřbitově Bobrejském. Veliký zármutek nese moje duše, neboť druhý bratr položil svůj mladý věk!

V roce 1917 jsme slavili svátky vánoční při vzpomínce na naše drahé rodiče. Slavili jsme je ve fořtovně při vánočním stromku. Různá jídla, kuplety a zpěvy.

Roku 1918

30. června nastoupil do československého vojska na Rusi jako střelec 6. střel. pluku 6. roty, ale zapsán jsem byl již 15. května 1918. Na frontu jsme jeli **3. srpna** přes Čeljabinsk a Jekatěrinburk a vystoupili na stanici Sabik – Šalja.

20.–21. srpna 1918 odrazení nástupu na Sylvenském závodě. Obklíčili jsme je mezi Sylvou a Šigájevem, vzali 3 děla, kulomety vintovky a zajali celý štáb v Šigajevu. Oni utekli na st. Vogulku. Přišla jim posila a my ustoupili. První velký ústup, 30 verst. Velké překážky na trati mezi Sabikem a za 66. rozjezdem. V jejich starých okopech jsme se zastavili. Nastupovali jsme, však marně. Kupředu na 65. rozjezd. Boj u vesnice Sargu. Zde nám přišla na pomoc artilerie Melicharova-úderníci.

5. září jdeme na obchvat na 64. rozjezd a dvě roty na st. Šalja. Tam byla velká kořist, vykolejilo se jim několik vlaků. **10.–12. 9.** jdeme na Sargu. Málo přestřelek a postupujeme stále kupředu. Sylvenský závod před večerem, krátký boj. Přes noc službu v lese, ráno dojel krávy. **13. 9.** v poledne dále přes Šagajev a na st. Vogulku. K večeru přestřelka, bolševici utekli a my spali v lese. **14. 9.** ráno kupředu na Vogulku. Zástavy, přselo, odpoledne vyměnění na oddych. **16. 9.** z Vogulky na R. 62, st. Samara. Boj celý den. Ráno **17. 9.** na pochodu přes most na R. 61. **20. 9.** na st. Tulernbaj a R. 58, kde po 5 verstách obsadili dědinku. Artilerie museli znovu ustoupit, velký dešť. Druhý den ústup až na Šamary.

28. září, sv. Václava z Vogulky na Šigájev – 8 dní. Za Šigajevem přepravovali se přes řeku a hory a na Krukách boje. Odtud ústup a šli na Šamary.

7. 10. jedeme na Šalju na oddech. **10. 10.** opět na Šamary. Obchvat na pravé straně u Kruk. Zahnali jsme je. Byl jsem na svaze za generálem Gajdou. Pochod dále na Kargon. Jejich kartáče, byli jsme připraveni. 10. pluk veliké ztráty. Byli jsme měnění 8. plukem. Oddech v Jekatěrinburku.

17. 10. a **24. 10.** jeli na Tagih, bolení zubů. **10. 11.** slavnost odevzdání praporů plukům 5., 6., 7. a 8.

Jedem na frontu. **12. 11.** Šamara. **13. 11.** z R. 61 na Molevský závod. **15. 11.** po obědě boj do večera, celou noc, až do druhého dne, do 10 hod. My ustoupili v pořádku. **17. 11.** jedeme na st. Šalju, potom na Sabih. **25. 11.** přijeli do Jekatěrinburku. **8. prosince** slavnostní příjezd Rastislava Štefánika, ministra vojenství. **26. prosince** karanténa v důsledku epidemie tyfu. **19. 12.** odjezd na Kungursk.

8. ledna 1919 odjíždíme z Jekatěrinburku na Kungur. **21. ledna** přijeli znovu do Jekatěrinburku a **22. 1.** vyjíždíme na Ťumeň. Zde jsme **26. 1.** Byli jsme tam skoro měsíc.

Z Nazyvaevskoje jsme do Omska vyjeli **26. dubna** navečer a přijeli tam **27. dubna**. V neděli večer jedeme na Kolumzino, kde jsme stáli 4 dny. **26. 5.** 1919 zůstali jsme státi na stanici Nazyvaevskoje a držíme služby. Odtud jsme jeli v Omsk a náš prapor stál na 8. sanitární puti až do **24. srpna** 1919. V neděli ráno 24. srpna jsme jeli z Omska na východ a **29. srpna, v pátek** večer, jsme přijeli do Kolčugina, kde jsme drželi služby. Z Kolčugina jsme vyjeli **24. listopadu** 1919 ve 3 hod. odpoledne.

generál Rastislav Štefánik v Jekatěrínburku

Bliží se Vánoce r. 1919 a já ještě v Sibíři! Již přes pět let jsem mojich nejdražších rodičů a sestřičku neviděl. Jak bych přiskočil a objal je a dal vše co jim se nedostává. Dej bože, bych se s nimi sešel. Oni sestárlí a mají asi bídu. U mne všeho dost, másla, mouky, oděvu a prádla, že bych mohl dát dárek i všem přátelům. Jak bych Vám moji předrazí podal nějaký dáreček. Tatínkovi bych dal teplého prádla a tabáku, že by ho za rok nevykouřil. Zajisté by měl radost. Matičku bych oblek i moji sestřičku. Vždyť mám v kapse 5 tisíc 200 rublů, a více jak tolik mám ve zboží. Kdyby to bylo blízko, pomoh bych jim nadlouho, netrpěli by hladem a nouzí. Je však válka a ta rozdělila nás na dlouho. Přeji vám veselé Vánoce, dlouhé žití a brzké naše shledání. Budu dobrým synem, neb vím, co jest nejdražší na světě!

Psáno ve vzpomínkách v Bogotoli večer o 6. hodině 21. 12. 1919.

Všechno se evakuuje. Na cestě jsme si nechali upsat 1600 rublů na stanici Tutulinská. V Kolčugině jsme drželi tři měsíce služby. Z Kolčugina jsme jeli stále pomalu, až na

st. Bogotol, kam jsme přijeli **11. prosince** večer v 10 hod. Zde se odkázaly 8. a 5. pluk od služby. Službu držíme my, ale evakuace se rychlí. Na Vánoce zde státi nebudem.

Národ nepracuje, uhlí zde není a parovozy nechávají státi na putích, kde zamrzají. Musíme choditi je odkopávati, aby se urychlil odjezd. Zde jsme si pomohli k prádlu.

Poláci přebírají služby a my odejdeme. Dnes přišel telegram, že máme co nejdříve odjeti a Japonsko nám dá k dispozici jeden ze svých ostrovů, na kterém se budeme shromažďovati. A dále Amerika nás chce odpraviti 35 tisíc, pod podmínkou, že Anglie zbytek našich vojáků, Poláky a Srby přepraví. Anglie se však ještě nerozhodla.

Nastávají Vánoce, ještěže v Kolčugině jsou bolševici a generál Pepelajev se svými vojsky přešli na bolševickou stranu. Na Štědrý den jsme stále na st. Ačinsk. Večer v 5 hod. jsme odtud vyjeli.

31. 12. 1919. Sedím zadumán. Vzpomínám na prošlá léta, která tak uběhla jak voda. Jest večer 6 hod. na st. Kansk, jsme v tepluše a vzpomínám, jsou-li rodiče a sestra zdraví. Zdali se vrátím na nový rok domů. Jak bych se zaradoval. Vzpomínky na rodiče a zemřelé bratry.

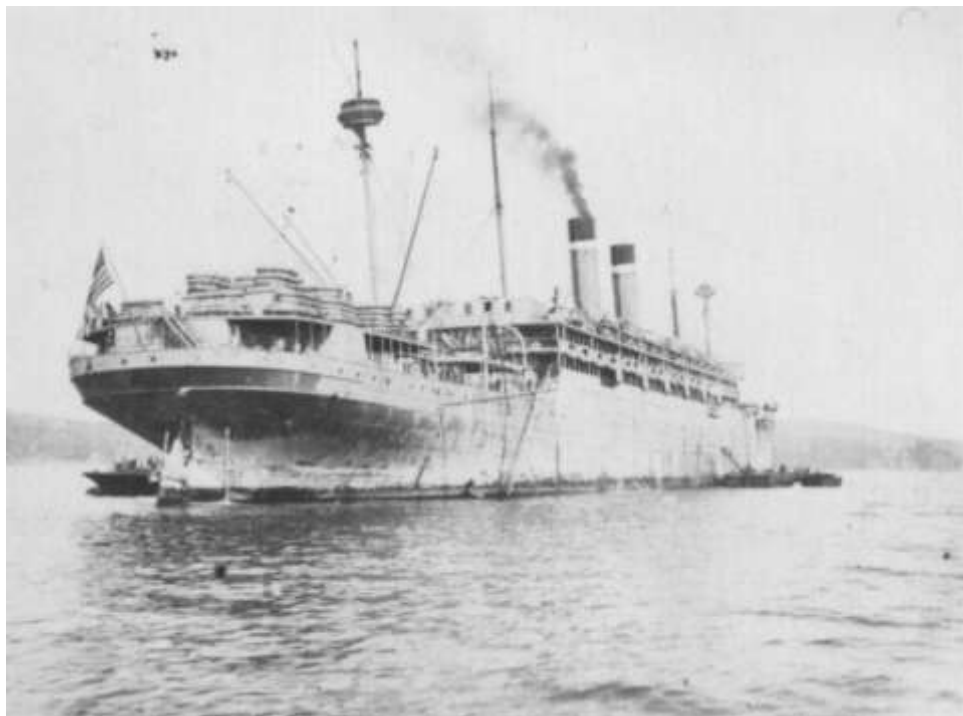

ozdobené „těplušky“

Cesta domů

Koncem roku 1919 jsme jeli na východ do Vladivostoku, kam jsme dorazili **23. března 1920**. Zde jsme se **27. dubna 1920** nalodili na druhou největší loď „President Grant“.

Pluli jsme Japonským mořem, obeplouváme Koreu a Korejským průlivem vplouváme do Východočínského moře. Kolem Číny, Formoským průlivem, se dostáváme do Jihočínského moře.

loď „President Grant“

Malackým průlivem, kolem Singapuru, plujeme Bengálským zálivem. Obeplováme Indii a Indickým oceánem plujeme do Arabského moře. Kolem Saudské Arábie, Adenským zálivem vplouváme do Rudého moře.

Naše cesta pokračuje kolem Egypta přes Suezský kanál do Středozemního moře. Obeplováme Řecko a Otrantským průlivem, podél Dalmácie se dostáváme **18. června** 1920 do našeho cílového přístavu v italském Terstu. Celá trasa měřila kolem 20 000 km, s přestávkami v Šanghaji, Hong-Kongu, Singapuru, Adenu a Port Saidu.

Z Terstu odjíždíme vlakem do Olomouce, kam přijíždíme v neděli odpoledne **23. června** 1920. Po šesti letech putování konečně doma.

Z Gorodišti 1915, Bogotoli 1919 a Olomouce 1920.

Josef Horký

Den brannosti ve Velkém Meziříčí 24. 5. 1936, Josef Horký druhý zprava

(Zápisky zapsal Josef Horký. Narodil se 3. 3. 1893 v Budišově-Kundelově čp. 86 a zemřel 24. 4. 1975 v Kundelově. Je pohřben na budišovském hřbitově.)

Fotografie (archiv Josefa Horkého a Miloslavy Pospíšilové)

Vysvětlivky:

artilerie – dělostřelectvo

dekunky – zákopy

feldport – úsek

Ivangorod - město na Visle, dnes Dęblin

komisárek – chleba

landver – zeměbrana

obrlajtnant – nadporučík

perajčovt – odpočinek

puti – dvůr (praní prádla atd.)

rast – odpočinek

rozjezd (R.) – železniční stanice

rychtuňk – celková výbava (ošacení, plná polní, atd.)

švarmlinie – palebné postavení

tágvach – denní hlídka

těplušky – obytné vagóny

zupa – polévka

1 versta = 1,067 km

